

A sportban is ritka, hogy bármely ország legjobbjai legyőzzék a világválogatottat. Még valószínűtlenebb lenne efféle „összecsapás” a kultúrában; ötletnek is abszurd, hogy például a norvégoknak több kiváló keramikusuk vagy a tunisziaknak több festőzsenijük legyen, mint a többi nemzetnek együttesen. Egy-egy műfajban — különösen, ha értékes hagyományai vannak — érvényesülhet ugyan az egyenlőtlen fejlődés, mégsem álmodhatunk — ismét például — arról, hogy ha azonos számban adunk ki magyar és külföldi novelláskötetet, akkor a honi termésben találunk több remekművet: annyira különbözőnek maguk a válogatási lehetőségek. A külföldi irodalmakat, hogy valóban a legjavukat ismerje meg a magyar olvasó, szigorúbban rostdálják a lektorok. Így is természetes a színvonal vibrálása még az oly igényes vállalkozásban is, mint a

„BIKA” CSILLAGKÉPES

sorozat, amely a kortársi világlíra élvonalát mutatja be. Három új kötetét ismertetjük — két amerikai és egy finn költő válogatott verseit.

William Jay Smith költői pályája az okos és szíves finomságok jegyében indult. Csöndes bánatokat s érzéki csodákat foglalt gondos dallamú versekbe, műfordítóként pedig — aminek a magyar költészet ritka pontosságú közvetítését is köszönhetjük — ugyancsak poeta doctusnak bizonyult. *At a tü fokán* című kötetében, melyet tudással és szeretettel tolmácsol *Várady Szabolcs*, mégsem ez a legmegkapóbb vonás, hanem a világ — elsősorban persze az amerikai világ — meghasonlottságának újabb, mintegy évtizedes tükrözése. Zaklatottabb lett *Smith* költői képe és eszköztára, új jelentéssel gazdagodtak hagyományos metaforái (a *kör* már nem a karperec, hanem a vonatkerék képzetét asszociálja, s a *tükör* visszaverő funkciója is erősödik), izgatottabb a ritmika, mélyebb igazságsága a harmóniavágy.

Gyermekként járta meg az alvilág és a börtönök poklát az angyali lelkű, zengő szavú *Gregory Corso*, a sikolyos költészetnek ma is — az ötven felé haladván — if-

jú, mert megújulni mindig kész tehetsége. Az *utolsó gengszter* című kötetében a mind tudatosabb közösségkeresés emeli magasba a lírai ént, olyan pontra, ahonnan nemcsak a rémségek mocská látszik (mint a beatnik-költészet indulásakor), hanem társadalmi gyökérzetük is. Erős hangú tünődéseket lobbant versebe, szilajul komponál, szemérmes életszomj-jal kutatva álmainak Amerikáját. *Eörsi István* fordítása és utószavának biográfiai része egyaránt élvezetes, csak elméleti tézise problematikus *Corso* indulati vonulatának irigylendőségéről.

A FINN IRODALOM

hagyományörzői közé tartozik a négy esztendeje elhunyt *Einari Vuorela*; a tájak és a meghitt pillanatok líráját vallotta s vállalta mindvégig, a tradicionális eszközök halk megújítójaként. Az új vonás (*A pacsírtá lépcsői* című válogatás állandó motívuma): a sejtelmes sűrítés. Rövid sorokban szökellő versei a bús emlékezés és elmúlástudat szinte goethei hangulatát sorjazzák. Költői világképe gyengéd, de sosem gyenge — variációs gazdagsága óvja az egyhangúságtól, bár a témák összeszámlálhatók. *Fábián László* ügyeszeretete és *Kormos István* szép tűző átélése a versmuzika közvetítésével tartja ébren *Vuorela* hagyatékát.

Az 1955-ben elhunyt *Pentti Haanpää* is a finn irodalom jelenéhez tartozik, ha látásmódját és stílusát egy teljes irányzat — a proletáirodalom — kiteljesítőjeként tájoljuk a történelemben. *A megélhetés furfangjai* című kötete egy erőteljesen gúnyos, antimilitarista regényt (*Sato törzsörmeister esete*) és a finn munkások, parasztok, kisemberek hétköznapi drámáit felvillantó elbeszéléseinek ciklusát tartalmazza. A természet, a haza, az emberek ábrázolásában saját kemény sorsának és változtatni akarásának indulata lobog — többnyire szomorú vagy ironikus stílusban tépázva az idillikus képzeteket. A legjelentősebb finn prózaírók közé sorolják, s hogy méltán, arról elsősorban novelláinak sűrű és szép igazságai tesznek tanúságot. (*Európa*)